

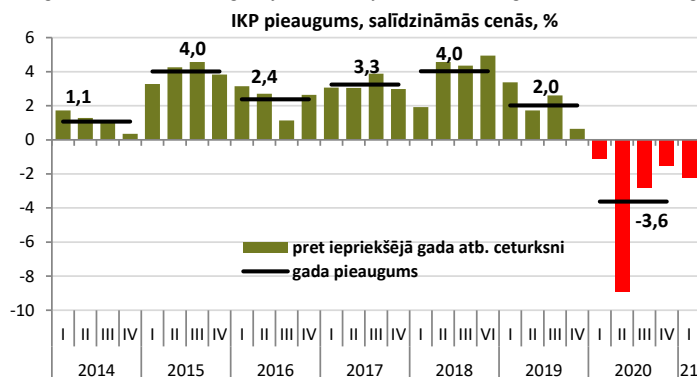
Makroekonomikas un budžeta apskats 2021

Nr. 3

Galvenie makroekonomiskie rādītāji	2020*	Prognozes**			
		2021	2022	2023	2024
Iekšzemes kopprodukts (IKP)					
faktiskajās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	29334	4,4	6,4	5,2	5,0
salīdzināmās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	26555	3,0	4,5	3,2	2,8
IKP deflators (gads pret gadu), %	0,1	1,4	1,8	2,0	2,1
Patēriņa cenu indekss (gads pret gadu), %	0,2	1,4	2,0	2,0	2,0
Vidējā bruto mēneša darba samaksa, eiro un pieaugums faktiskajās cenās, %	1143	4,0	5,0	5,0	5,0
Nodarbinātība, tūkst. iedzīvotāju un pieaugums, %	893	-0,4	1,0	0,3	0,0
Bezdarba līmenis (gada vidējais), %	8,1	8,3	7,1	6,3	5,9
Preču un pakalpojumu eksports					
faktiskajās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	17682	5,9	7,2	7,1	7,2
salīdzināmās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	16967	4,3	4,7	4,0	4,0
Preču un pakalpojumu imports					
faktiskajās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	17342	6,5	8,6	8,1	7,5
salīdzināmās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	18149	4,9	5,4	4,0	3,3

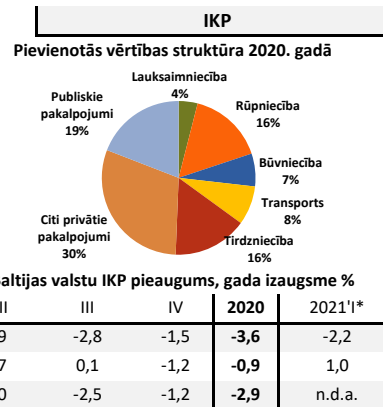
* IKP par 2020. gadu atbilstoši CSP 26.02.2021 publicētajiem datiem

** Prognozes izstrādātas 2021.gada februārī Latvijas Stabilitātes Programmas 2021-2024 sagatavošanai

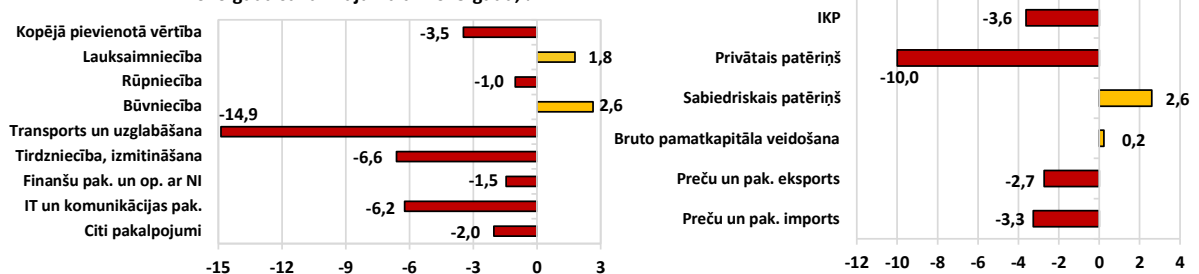

* IKP ātrais novērtējums

Latvijas iekšzemes kopprodukts (IKP) 2021.gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo ceturksni pirms gada, samazinājies par 2,2%, liecina Centrālās statistikas pārvaldes IKP ātrā novērtējuma dati. Šis kritums ir nedaudz lielāks, nekā ekonomika bija samazinājusies iepriekšējā ceturksnī, kad IKP kritums bija 1,5% apmērā. Straujāku kritumu noteikusi COVID-19 izplatība un saslīmstības samazināšanai noteiktie ierobežojumi tirdzniecībai un vairākām citām pakalpojumu nozarēm. Salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni, IKP pēc sezonāli un kalendāri koriģētiem datiem ir samazinājies par 2,6%. Pēc provizoriskām aplēsēm, ražošanas nozares pirmajā ceturksnī samazinājusās par 1,3%, salīdzinot ar attiecīgo ceturksni pirms gada, bet pakalpojumu nozarēs rīksēts 4,0% kritums. Pirmā ceturksņa IKP dati parāda, ka COVID-19 otrais vilnis ekonomiku skāris mazāk nekā pirmais vilnis pirms gada, un nākamajos ceturkšņos pēc COVID ierobežojumu mazināšanas gaidāma strauja ekonomiskās aktivitātes atjaunošanās un privātā patēriņa kāpums, iedzīvotājiem realizējot krīzes laikā atliktos pirkumus. ESI indeksa jaunākie dati rāda, ka aprīlī uzņēmēju un patērētāju noskaņojums ir būtiski uzlabojies gan visā Eiropā, gan Latvijā, pirmo reizi kopš 2020.gada februāra pārsniedzot 100 punktu atzīmi jeb ilgtermiņa vidējo līmeni.

IKP izaugsme no nozaru un izlietojuma puses, 2020.gadā salīdzinājumā ar 2019.gadu, %

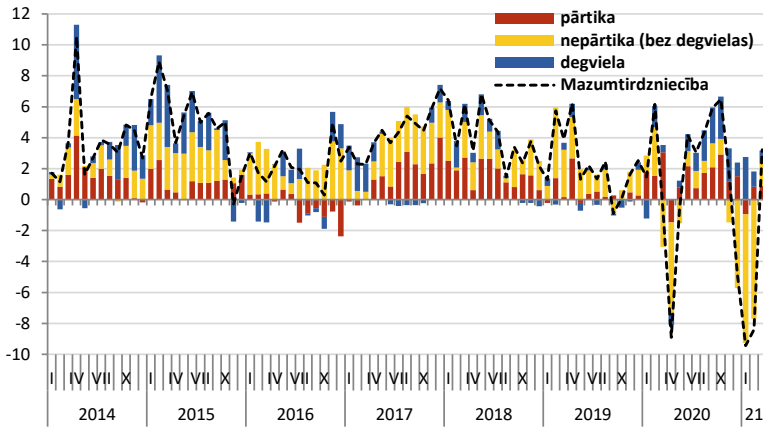

2020.gadā Latvijas ekonomikas lejuplīdi noteica galvenokārt privātā patēriņa kritums, kas skaidrojams ar COVID-19 slimības izplatības ierobežošanu ieviestajiem pasākumiem, kas būtiski samazināja ekonomisko aktivitāti, kā arī, pieaugot iedzīvotāju piesardzībai, sarucis iekšējais pieprasījums. Savukārt eksports samazinājās par 2,7%, kamēr, importam samazinoties vēl straujāk, ārējās tirdzniecības izmaiņu ietekme uz kopējo ekonomikas izaugsmi bijusi pozitīva. Tajā pašā laikā sabiedriskais patēriņš pērn ir palielinājies par 2,6% un arī investīcijās saglabājies neliels pieaugums. No nozaru puses visbūtiskāk ekonomikas lejuplīdi pagājušajā gadā ietekmēja krīzes tieši skartās pakalpojumu nozares, kur transporta un uzglabāšanas nozare samazinājās par 14,9%, izmitināšanas un ēdināšanas nozare – par 38,1%, bet māksla, izklaide un atpūta – par 26,6%. Visas pakalpojumu nozares kopā pērn samazinājās par 4,8%, kamēr ražojošās nozares uzrādīja 0,4% pieaugumu.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija

Mazumtirdzniecības apgrozījuma gada pieaugums pa grupām*, %

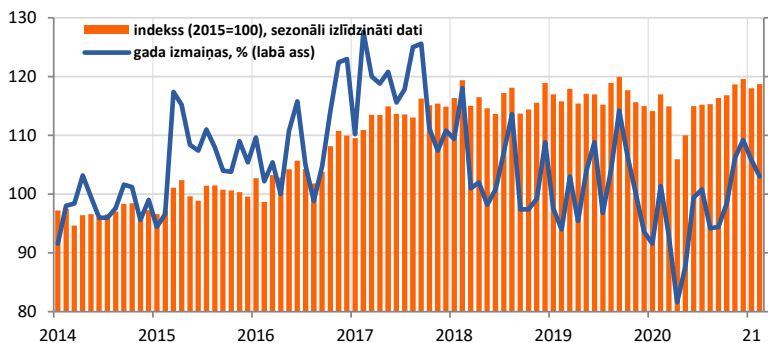

Mazumtirdzniecība

Agrozījuma struktūra 2020.g., %	
16	42
Gada pieaugumi, kalend.izl., 2021.g. janv.-marts	
Kopā -4,7%	Nepārtika(bez degv.) -13,9%
Pārtika +0,6%	Degviela +8,1%

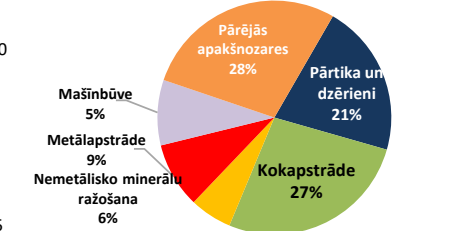
Š.g. martā salīdzinājumā ar gadu iepriekš mazumtirdzniecības apjomi pieauga par 3,2%, kas bija pirmais nozares kāpums šogad. To noteica zemā bāze pērnā gada martā, kad mazumtirdzniecības nozarī un Latviju kopumā pirmo reizi skāra Covid-19 slimība. Tādējādi nepārtikas preču mazumtirdzniecībā (atskaitot degvielu) tika reģistrēts tirdzniecības apjoma kāpums par 3,6%, pretstatā divciparu skaitļos mērāmiem kritumiem iepriekšējos trīs mēnešos. Autodegvielas mazumtirdzniecībā martā turpinājās pieaugums (+4,9%), tomēr, degvielas cenām pakāpeniski atgriežoties iepriekšējā līmenī, pārdošanas apjoma kāpuma temps kļūst vājāks. Martā pieaugumu uzrādīja arī mazumtirdzniecība pārtikas veikalos, salīdzinot ar gadu iepriekš, pārdošanas apjomiem pārtikas veikalos palielinoties par 2,1%.

Rūpniecības produkcijas izlaides apjoms

Rūpniecība

Apstrādes rūpn. izlaides struktūra 2020. g., %

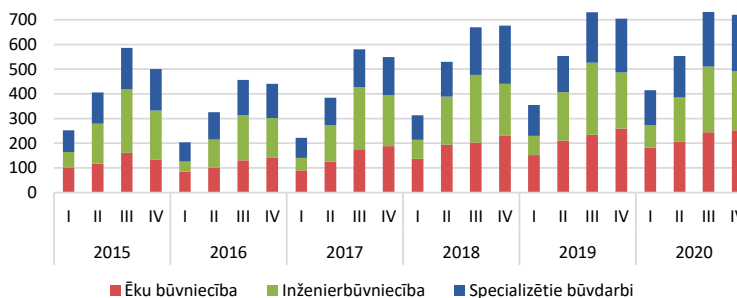

Rūpniecība, g/g, kalend.izl., 2021.g. janv.-febr.

Rūpn. kopā +2,2%	Ieguves rūpn. -2,3%
Apstr. rūpn. +1,5%	Enerģētika +8,2%

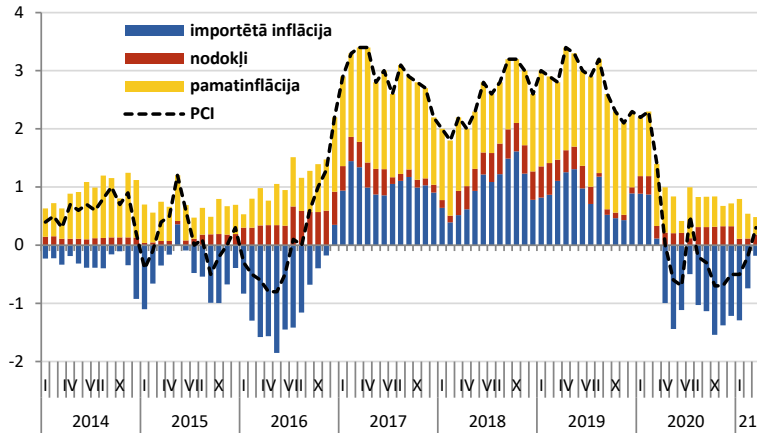
Š.g. februārī Latvijas rūpniecībā turpinājās izaugsme, tomēr pieauguma temps bija vājāks nekā pērnā gada nogalē un š.g. janvārī. Salīdzinājumā ar 2020.gada februāri ražošanas apjomi rūpniecībā pieauga par 1,5%, tādējādi divos mēnešos kopā rūpniecībā reģistrēts apjoma pieaugums par 2,2%. Izaugsmi rūpniecībā februārī noteica elektroenerģijas un gāzes apgādes kāpums (+8,8% gada griezumā), savukārt apstrādes rūpniecības pieaugums par 0,8% nodrošināja divreiz mazāku pozitīvo devumu kopējā nozares izaugsme. Tīkmēr ieguves rūpniecībā februārī tika reģistrēts izlaides kritums par 8%, kas bija pirmais apjoma samazinājums nozarē kopš pērnā gada aprīļa. Starp apstrādes rūpniecības apakšnozarēm izaugsme turpinājās kokrūpniecībā, kur februārī gada griezumā reģistrēts apjoma pieaugums par 4,1%. Arī mašīnbūvi veidojošās apakšnozares uzrādījušas izaugsmi. Atsevišķu apstrādes rūpniecības apakšnozaru sniegumu COVID-19 ir ietekmējis pozitīvi, piemēram, ķīmiskā rūpniecība uzrādījusi apjoma pieaugumu kopš 2020.gada aprīļa, savukārt š.g. februārī apakšnozarē reģistrēta izaugsme 8,1% apjomā. Tajā pašā laikā jau vairākus mēnešus izlaides sarukums ir vērojams gatavo metālizstrādājumu ražošanā, kur februārī izlaide bijusi par 7,1% zemāka nekā pirms gada. Īpaši strauju kritumu uzrādīja dzērienu ražošana, kur februārī reģistrēts apjoma sarukums par 37,9%. Savukārt pārtikas produktu ražošanas apjomi bija par 4,3% mazāki nekā pagājušā gada attiecīgajā mēnesī.

Būvniecības izlaides apjoms faktiskajās cenās, milj. eiro

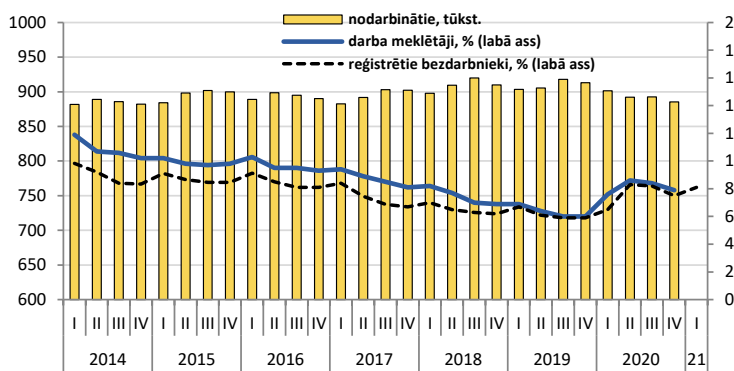

Būvniecība

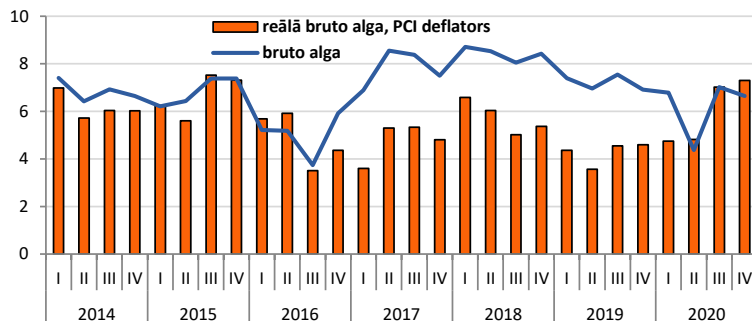
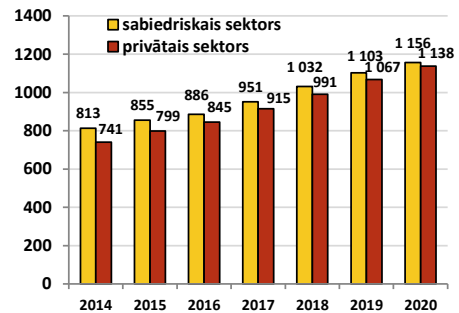
Pēc strauja būvniecības apjoma pieauguma 2020.gada pirmajā ceturksnī (+16,9% fakt. cenās) nozares izlaides kāpums nākamajos ceturkšņos sabremzējās, izlaidei saglabājoties tuvai 2019.gada līmenim. Tādējādi 2020.gadā kopā būvniecības izaugsme bija mērena, veidojot 3,3%. Starp būvniecības segmentiem straujāko kāpumu pērn uzrādīja specializētie būvdarbi, tiem palielinoties par 9,3%. Ēku būvniecība pieauga par 3,4%, kamēr inženierbūvniecībā tika reģistrēts apjoma samazinājums par 1,9%. 2020.gadā izsniegtajās būvatļaujās paredzamā platība saruka par 16,9%. Tas liecina par ēku būvniecības apjoma iespējamu samazinājumu turpmākajos periodos, tīkmēr nozares attīstību veicinās infrastruktūras projektu realizācija.

Gada inflācija sadalījumā pa avotiem, %

Inflācija

Pēc septiņu mēnešu deflācijas martā Latvijā atgriezās inflācija - salīdzinājumā ar pērnā gada martu patēriņa cenas palielinājās par 0,3%. Mazinoties COVID-19 krīzes negatīvajiem faktoriem un pakāpeniski izzūdot bāzes efektiem, var apgalvot, ka pandēmijas izraisītais deflācijas periods Latvijā ir beidzies. Pozitīvo gada inflāciju nodrošināja pakalpojumu cenu pieaugums par 0,9%, kamēr preču cenas turpināja mazināties un salīdzinājumā ar pērnā gada martu bija par 0,1% zemākas. Lielāko devumu patēriņa cenu pieaugumā martā nodrošināja degvielas cenu kāpums par 6,1%. Tikmēr pakalpojumu cenu kāpumu veicināja augošās mājokļa uzturēšanas un ar remontu saistīto pakalpojumu cenas, kā arī telekomunikāciju, atpūtas, ēdināšanas un veselības pakalpojumu cenas.

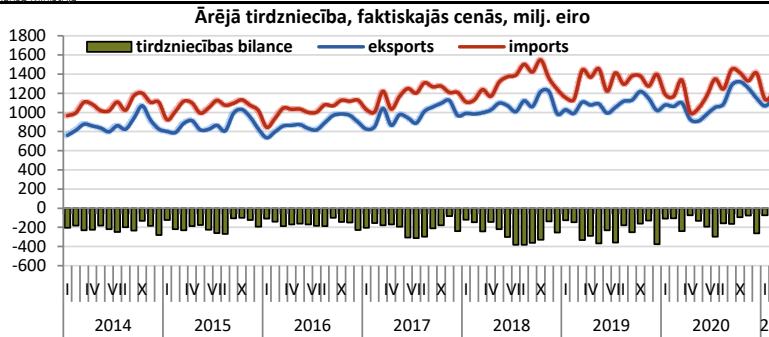
Bezdarba līmenis, % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem

Nodarbinātība

COVID-19 krīzes ietekmē tautsaimniecībā nodarbināto iedzīvotāju skaits 2020.gadā samazinājās par 1,9% līdz 893 tūkstošiem, liecina CSP darbaspēka apsekojuma dati. Bezdarba līmenis 2020.gadā palielinājās par 1,8 procentpunktiem līdz 8,1% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem. Šāds bezdarba pieaugums vērtējams kā mērens salīdzinājumā gan ar vēsturiski augstākajiem bezdarba rādītājiem, gan kaimiņvalstu bezdarba līmeņiem. Šā gada pirmajā ceturksnī, COVID-19 otrā viļņa ietekmē, bezdarba līmenis, pēc provizoriskiem datiem, ir palielinājies līdz 9,0%, salīdzinājumā ar 7,6% pirms gada, kamēr strādājošo skaits gada laikā sarucis par 3,2%. Reģistrētā bezdarba līmenis, kas oktobra beigās bija samazinājies līdz 7,4%, marta beigās atkal sasniedza 8,2%. Aprīļa operatīvie dati savukārt rāda, ka bezdarbs sācis samazināties un reģistrēto bezdarbnieku skaits kopš marta beigām sarucis par 2324 cilvēkiem. Bezdarba līmenis aprīļa pēdējā nedēļā noslīdējis līdz 7,9%, samazinoties zem pagājušā gada aprīļa rādītāja.

Algu pieaugums, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

Darba samaksa, eiro

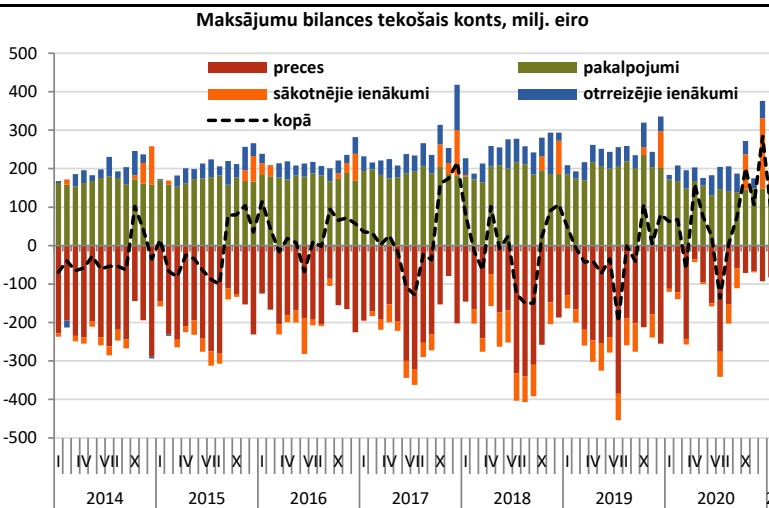
Neskatoties uz COVID-19 krīzi, mēneša vidējā bruto darba samaksa 2020.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, palielinājās par 6,2% līdz 1143 eiro. Tas bija tikai nedaudz lēnāks pieaugums nekā iepriekšējā gadā, kad darba samaksa bija augusi par 7,2%. Nedaudz straujāks darba samaksas pieaugums 2020.gadā bija privātajā sektorā, kur mēneša vidējā bruto darba samaksa palielinājās par 6,7%, kamēr sabiedriskajā sektorā tā auga par 4,9%. Tomēr vēl joprojām augstāks darba samaksas līmenis saglabājās sabiedriskajā sektorā, kur vidējā alga 2020.gadā bija 1156 eiro, kamēr privātajā sektorā tā veidoja 1138 eiro. Vidējās darba samaksas pārmaiņas pērn būtiski ietekmēja ne tikai darbinieku algu izmaiņas, bet arī darba tirgus strukturālās pārmaiņas – gada laikā darbību uzsākušie un pārtraukušie uzņēmumi un darbinieku skaita un slodžu izmaiņas gada laikā. Algoto darbinieku skaits, pārrēķināts pilnā slodzē, 2020.gadā samazinājās par 3,9%, ko ietekmēja darbinieku atlaišana, darba slodžu samazināšana un pilnas slodzes darbinieku skaita kritums. Savukārt darba samaksas fonds pērn pieauga par 2,0%.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija, Latvijas Banka

Ārējā tirdzniecība		
Eksports 2021.g. I-II	Strukt.	Gada pieaugums
Kopā	100,0%	3,2%
Pārtika	19,8%	2,1%
Koksne	18,8%	11,9%
Mehānismi, elektroierīces	18,3%	3,2%
Ķīmiskās rūp. raž.	8,3%	16,4%
Metāli	7,8%	-5,5%
Minerālprodukti	5,4%	22,2%
Satiksmes līdzekļi	4,5%	-22,4%
Plastmasa	3,3%	-0,9%
Pārējās preces	13,8%	-1,7%

2021.gada februārī, salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo mēnesi, preču eksporta vērtība pieauga par 7,5%. Preču eksporta izaugsme bija prognozējama, uz ko iepriekš norādīja ekonomikas konfidences rādītāji ES valstīs un februāra dati par Latvijas apstrādes rūpniecības apgrozījumu eksportā. Ekonomikas konfidence ES š.g. februārī turpināja uzlaboties, turklāt martā ekonomiskās konfidences indekss sasniedza augstāko līmeni kopš pandēmijas sākuma un pietuvojās pirms COVID-19 krīzes līmenim. Š.g. februārī eksporta kāpums bija fiksēts visās lielākajās preču grupās, izņemot metālu un satiksmes līdzekļu preces. Lielāko devumu preču eksporta izaugsme nodrošināja koksnes un koka izstrādājumu eksporta pieaugums par 19,7%. Š.g. divos mēnešos preču eksporta vērtība pieauga par 3,2% salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu. Lielāko devumu eksporta kāpumā nodrošināja koksnes un koka izstrādājumu eksporta pieaugums, kopumā par 11,9%. Būtisku devumu nodrošināja arī minerālproduktu un ķīmisko rūpniecības ražojumu eksporta pieaugums, attiecīgi par 22,2% un 16,4%. Vienlaikus, preču eksportu turpina negatīvi ietekmēt satiksmes līdzekļu eksporta samazinājums. Š.g. divos mēnešos satiksmes līdzekļu eksports samazinājās par 22,4%. Eksporta kritums fiksēts visos satiksmes līdzekļu veidos, kas ir tieši saistīts ar COVID-19 krīzes sekām. Preču importa vērtība š.g. februārī gada griezumā palielinājās par 2,0%. Tomēr pirmajos divos š.g. mēnešos kopumā importa vērtība bija par 1,0% zemāka nekā pirms gada, tādējādi uzlabojās preču ārējās tirdzniecības bilance, deficītam samazinoties par 94 milj. eiro, līdz 122 milj. eiro.

2021.gada februārī Latvijas maksājumu bilances tekošajā kontā bija fiksēts pārpalikums 116 milj. eiro apmērā, tādējādi salīdzinājumā ar iepriekšējā gada februārī pārpalikums palielinājās par 48 milj. eiro. Tāpat kā iepriekšējos mēnešos, tekošā konta bilances uzlabošanās noteica preču eksporta pieaugums un izmaksāto dividenžu apjoma kritums ārvalstu investoriem. Preču eksportam palielinoties straujāk par preču importu, preču konta bilance uzlabojusies par 68 milj. eiro. Turpretim pakalpojumu eksports samazinājies straujāk par pakalpojumu importu, tādējādi konta pārpalikums sarucis par 36 milj. eiro. Tomēr pakalpojumu konta pārpalikums 132 milj. eiro apmērā bija vairāk nekā divas reizes lielāks par preču konta deficītu. Sākotnējo ienākumu konta bilance uzlabojusies par 58 milj. eiro, ko galvenokārt noteica zemāks izmaksāto dividenžu apjoms ārvalstu investoriem par iepriekš veiktajām investīcijām. Savukārt otrreizējo ienākumu konta bilance pasliktinājusies par 42 milj. eiro, ko ietekmēja lielākas Latvijas iemaksas ES budžetā. 2021.gada divos mēnešos kopā tekošā konta pārpalikums veidoja 206 milj. eiro.

Galvenie rādītāji, gada izaugsme (ja nav norādīts citādi)

	IV	19'I	II	III	IV	20'I	II	III	VI	21'I*
IKP, salīdzināmās cenās, %	4,9	3,4	1,7	2,6	0,7	-1,1	-8,9	-2,8	-1,5	-2,2
IKP, faktiskās cenās, %	9,2	6,9	4,5	4,7	2,0	-0,1	-9,8	-3,0	-1,2	n.d.a.
Infācija, %	2,9	2,9	3,3	2,9	2,2	1,9	-0,4	0,0	-0,6	-0,1
Vidējā bruto darba samaksa, %	8,3	7,4	7,0	7,6	6,9	6,8	4,3	7,0	6,7	n.d.a.
Reālā alga, PCI deflators, %	5,4	4,5	3,7	4,7	4,7	4,9	4,7	7,0	7,3	n.d.a.
Nodarbināto skaits, %	0,8	0,6	-0,4	-0,2	0,4	-0,2	-1,5	-2,7	-3,0	n.d.a.
Bezdarbs, %	6,9	6,9	6,4	6,0	6,0	7,6	8,6	8,4	7,9	n.d.a.
Produktivitāte, %	4,1	2,7	2,2	2,9	0,3	-0,9	-7,5	-0,1	1,6	n.d.a.
Mazumtirdzniecība, %	2,7	3,6	3,2	1,0	1,5	2,2	-1,7	4,4	0,8	-4,8
Rūpniecība, %	0,9	-0,8	1,4	2,5	0,0	-2,5	-5,1	-1,8	2,2	n.d.a.
Preču eksports, %	7,3	5,2	-1,1	3,4	-1,0	3,7	-10,8	3,7	9,9	n.d.a.
Preču imports, %	12,3	7,3	4,9	-5,2	-2,2	-1,0	-20,5	-1,1	2,5	n.d.a.
Tirdzniecības bilance, milj. eiro	-723,7	-606,6	-886,6	-789,0	-665,8	-453,6	-399,4	-620,3	-431,7	n.d.a.
Tekošais konts, % no IKP	2,8	0,0	-1,9	-3,0	2,4	1,0	3,8	-0,7	7,5	n.d.a.

* IKP ātrās novērtējums

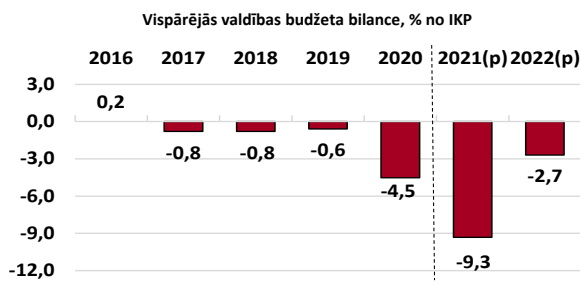
Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija, Latvijas Banka

Atbilstoši Eurostat datiem vispārējās valdības budžetā 2020.gadā deficīts bija 1,3 miljardi eiro jeb 4,5 % no IKP, no kuriem 3,7% no IKP bija ietekme no Covid-19 atbalsta pasākumiem. Covid-19 pandēmijas ietekmē 2020. gadā vispārējās valdības sektora ieņēmumi, salīdzinot ar 2019. gadu, samazinājās par 0,4% un bija 11,5 mljrd. eiro, bet izdevumi palielinājās par 9,5% un sasniedza 12,7 mljrd. eiro. Jāatzīmē, ka 2020.gada deficīta apjoms var tikt koriģēts, CSP iesniedzot Eurostat precizēto notifikāciju šā gada oktobrī.

Līdz šā gada 25.aprīlim valdības apstiprinātā atbalsta apjoms Covid-19 seku mazināšanai 2021. gadam veidoja 3,1 miljardi eiro jeb 10,2% no IKP. Latvijas Stabilitātes programmā 2021.-2024.gadam iekļautās prognozes paredz, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2021.gadā sasnies 9,3% no IKP. Savukārt 2022.gadā, vakcinācijas plāna sekmīgas izpildes gadījumā, kā arī paātrinoties ekonomikas attīstībai un pieaugot nodokļu ieņēmumiem, tiek prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts pie nemainīgas politikas samazināsies līdz 2,7% no IKP.

Vispārējās valdības budžeta bilance

Pēc Eiropas kontu sistēmas (EKS) metodoloģijas

Konsolidētais kopbudžets

Kopbudžeta ieņēmumi un izdevumi (pēc naudas plūsmas metodoloģijas)

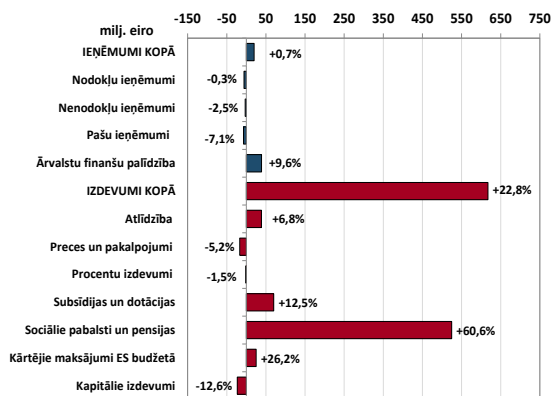
	2020.gada I-III izpilde, milj. eiro	2021.gada I-III izpilde	2021./2020.g. izmaiņas, milj. eiro	2021./2020.g. izmaiņas, %
KONSOLIDĒTAIS KOPBUDŽETS				
Ieņēmumi	2785,2	2805,2	20,0	0,7
Izdevumi	2713,9	3331,4	617,5	22,8
<i>Finansiālā bilance</i>	71,3	-526,2	-597,5	
VALSTS KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS*				
Ieņēmumi	2293,4	2328,5	35,1	1,5
Izdevumi	2365,7	2991,5	625,8	26,5
<i>Finansiālā bilance</i>	-72,3	-663,1	-590,7	
Valsts pamatbudžets				
Ieņēmumi**	1555,9	1688,2	132,3	8,5
Izdevumi	1657,6	2241,7	584,1	35,2
<i>Finansiālā bilance</i>	-101,7	-553,6	-451,8	
Valsts speciālais budžets				
Ieņēmumi	739,7	659,2	-80,5	-10,9
Izdevumi	733,4	813,3	79,9	10,9
<i>Finansiālā bilance</i>	6,3	-154,1	-160,4	
PAŠVALDĪBU KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS***				
Ieņēmumi	756,4	729,1	-27,3	-3,6
Izdevumi	612,8	592,2	-20,5	-3,4
<i>Finansiālā bilance</i>	143,6	136,9	-6,8	

*Ieskaitot atvasinātās publiskās personas un ziedojumus, dāvinājumus

**Sākot ar 2021.gada janvāri valsts pamatbudžeta ieņēmumos tiek ieskaitīti ieņēmumi, kas ir iemaksāti vienotajā kontā un nav sadalīti pa nodokļu veidiem un kopbudžeta līmeņiem

***Ieskaitot ziedojumus un dāvinājumus

Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu un izdevumu izmaiņas 2021.gada I-III, salīdzinot ar 2020.gada I-III, milj. eiro un %

Šā gada pirmajā ceturksnī kopbudžetā ieņēmumi pieauguši mēreni un bija par 20,0 milj. eiro jeb 0,7% augstāki kā attiecīgajā periodā pērn, savukārt kopbudžeta izdevumi veikti par 617,5 milj. eiro jeb 22,8% lielākā apmērā kā 2020. gada pirmajā ceturksnī. Tādējādi, gada pirmajā ceturksnī kopbudžeta bilance pasliktinājusies un veidojies 526,2 milj. eiro deficīts, pretstatā 71,3 milj. eiro pārpalikumam attiecīgajā periodā pērn.

Dati: Valsts kase, Eurostat, Finanšu ministrija, Latvijas Stabilitātes programma 2021.-2024. gadam

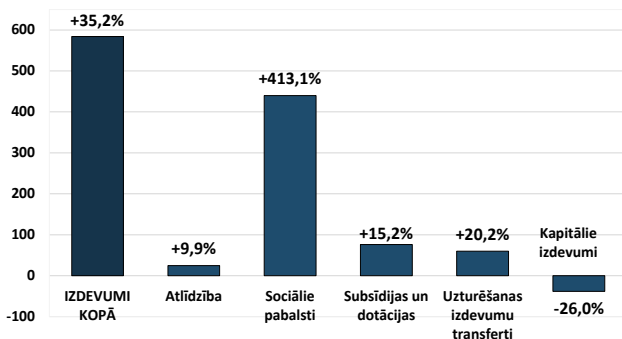
Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi šā gada pirmajā ceturksnī bija 2805,2 milj. eiro jeb par 20 milj eiro augstāki salīdzinājumā ar attiecīgo periodu pērnajā gadā. Augstāku konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu līmeni pirmajā ceturksnī noteica 38,9 milj. eiro jeb 9,6% pieaugums ārvalstu finanšu palīdzības (ĀFP) ieņēmumos, kas bija saņemti 443,6 milj. eiro apmērā. ĀFP ieņēmumi palielinājās saistībā ar saņemtām lielākām atmaksām no Eiropas Komisijas par Eiropas Savienības fondu projektu īstenošanu. Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi šā gada pirmajā ceturksnī bija 2 155,7 milj. eiro, kas faktiski bija pērnā gada līmenī, samazinoties par 5,9 milj. eiro jeb 0,3% salīdzinājumā ar 2020. gada pirmajiem trim mēnešiem.

Konsolidētā kopbudžeta nenodokļu ieņēmumi saņemti nedaudz zemākā apmērā kā 2020. gada pirmajā ceturksnī. To apmērs samazinājies par 2,9 milj. eiro jeb 2,5%, veidojot 111,8 milj. eiro. Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem, turpinoties Covid-19 krīzei, samazinājušies par 7,2 milj. eiro jeb 7,1%, veidojot 93,8 milj. eiro.

Konsolidētā kopbudžeta izdevumi šā gada pirmajā ceturksnī bija 3331,4 milj. eiro, kas ir par 617,5 milj. eiro jeb 22,8% vairāk kā 2020. gada pirmajā ceturksnī, ko ietekmēja izmaksātie atbalsta pasākumi Covid-19 ietekmes mazināšanai uz tautsaimniecību. Pirmajā ceturksnī faktiski piešķirtā atbalsta apjoms atbilstoši Finanšu ministrijas vērtējumam veidoja 629 milj. eiro, tostarp par 515 milj. eiro palielinot kopbudžeta izdevumus. Kopbudžeta izdevumu nozīmīgs pieaugums vērojams sociālā rakstura izdevumos, tie palielinājās par 524,6 milj. eiro jeb 60,6%, salīdzinot ar 2020. gada attiecīgo periodu.

Šā gada pirmajā ceturksnī kopbudžetā izdevumi atlīdzībai bija par 38,6 milj. eiro jeb 6,8% vairāk kā 2020. gada pirmajā ceturksnī, veidojot 608 milj. eiro. To noteica pieaugums veselības un iekšlietu resoros, tostarp izmaksājot piemaksas Covid-19 sakarā.

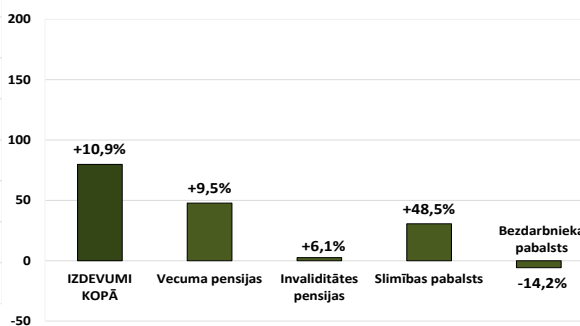
Subsīdijas un dotācijas kopbudžetā šā gada pirmajā ceturksnī par 70,0 milj. eiro jeb 12,5% pārsniedza 2020. gada attiecīgā perioda līmeni un bija 629,7 milj. eiro. Kopbudžeta subsīdijas un dotācijas janvārī-martā pieaugušas saistībā ar augstākiem izdevumiem veselības nozares finansēšanai.

Pamatbudžeta izdevumu izmaiņas 2021. gada I-III, salīdzinot ar 2020. gada I-III, milj. eiro un %

Atbilstoši Valsts kases datiem šā gada pirmajā ceturksnī pamatbudžeta izdevumi bija 2241,7 milj. eiro, kas ir par 584,1 milj. eiro jeb 35,2% vairāk salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu. Valsts pamatbudžeta izdevumu pieaugumu ietekmējis valdības apstiprinātais atbalsts tautsaimniecībai Covid-19 seku mazināšanai, tādējādi tiek finansētas tādas programmas, kas pērn pirms Covid-19 krīzes izdevumos nebija. Minētais atbalsts, galvenokārt, ietekmējis sociāla rakstura izdevumus, kas pieauguši par 439,8 milj. eiro jeb vairāk kā 4 reizes un veido 546,3 milj. eiro. Izmaksas nodarbināto dīkstāves pabalstiem un algu subsīdijām, tāpat arī granti uzņēmumiem apgrozāmajiem līdzekļiem pirmajā ceturksnī veikti 223,2 milj. eiro apmērā. Tāpat līdz marta beigām tika izmaksāti 184,4 milj. eiro ģimenēm ar bērniem 500 eiro pabalsta veidā par bērnu. Martā tika uzsākta arī pabalstu izmaksu pensionāriem un personām ar invaliditāti 200 eiro apmērā, līdz mēneša beigām izmaksājot 19 milj. eiro. Šo pabalstu izmaksu turpinās aprīlī.

Uzturēšanas izdevumu transferti šā gada pirmajā ceturksnī bija 356,6 milj. eiro, kas ir par 59,9 milj. eiro jeb 20,2% vairāk salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu. Vairāk nekā puse no transfertiem veikti uz pašvaldībām. Finansējuma palielinājums veselības nozarei noteica augstākas subsīdijas un dotācijas, kas pamatbudžetā palielinājušās par 76,0 milj. eiro jeb 15,2%, sasniedzot 576,5 milj. eiro.

Kapitālie izdevumi pamatbudžetā šā gada janvārī-martā, salīdzinot ar 2020. gada attiecīgo periodu, samazinājušies par 38,3 milj. eiro jeb 26,0%, veidojot 108,9 milj. eiro. Kapitālo izdevumu samazināšanos ietekmēja zemāki kapitālie izdevumi Nacionālajos bruņotajos spēkos.

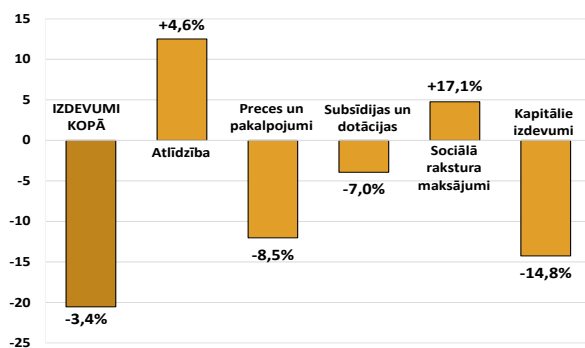
Speciālā budžeta izdevumu izmaiņas 2021. gada I-III, salīdzinot ar 2020. gada I-III, milj. eiro un %

Šogad pirmajā ceturksnī speciālajā budžeta izdevumi bija 813,3 milj. eiro, kas bija par 79,9 milj. eiro jeb 10,9% vairāk kā pērn attiecīgajā periodā.

Šā gada pirmajā ceturksnī izdevumi vecuma pensijām palielinājās par 47,7 milj. eiro jeb 9,5%, veidojot 550,4 milj. eiro. To pieaugumu sekmēja pērnā gada oktobrī veiktā pensiju indeksācija, kā arī nobīdes pensiju izmaksās brīvdienu un svētku dienu ietekmē.

Covid-19 ietekmē šā gada pirmajā ceturksnī būtiski pieauguši valsts speciālā budžeta izdevumi slimības pabalstiem, veidojot 93,8 milj. eiro, kas bija par 30,6 milj. eiro jeb 48,5% augstāki kā 2020. gada pirmajā ceturksnī. Pieaugumu sekmēja izmaiņas likumdošanā, kad slimības lapas tiek apmaksātas no valsts budžeta līdzekļiem Covid-19 aizdomu gadījumā jau no pirmās dienas. Atbilstoši Labklājības ministrijas informācijai pirmajā ceturksnī ar Covid-19 saistītie slimības pabalsta izdevumi veidoja 22,7 milj. eiro, veicot 56,9 tūkst. maksājumus. Atbilstoši Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras datiem šā gada pirmajā ceturksnī slimības pabalstu saņēmēju skaits palielinājās par 37,5%, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu.

Savukārt izdevumi bezdarbnieka pabalstiem šā gada pirmajā ceturksnī ir bijuši 35,1 milj. eiro, kas ir par 5,8 milj. eiro jeb 14,2% zemāki kā pērn janvārī-martā, ko ietekmēja izmaksātā pabalsta vidējā apmēra samazinājums no 369 līdz 315 eiro jeb par 14,8%, kas saistīts ar 2020. gada sākumā veiktajām izmaiņām bezdarbnieka pabalsta izmaksas ilgumā un apmērā.

Pašvaldību budžeta izdevumu izmaiņas 2021. gada I-III, salīdzinot ar 2020. gada I-III, milj. eiro un %

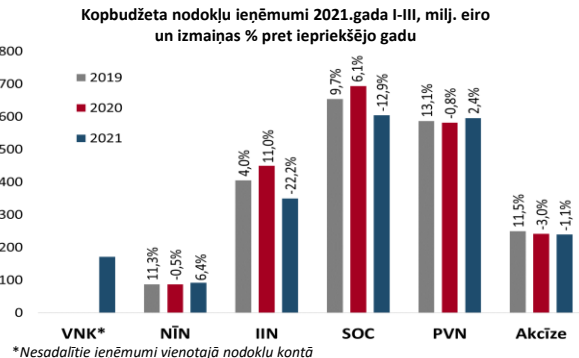
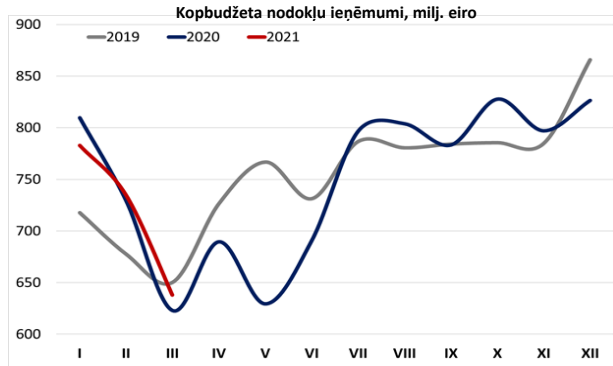
Pašvaldību budžeta izdevumu līmenis šā gada pirmajā ceturksnī samazinājies par 20,5 milj. eiro jeb 3,4% salīdzinājumā ar 2020. gada pirmo ceturksni, veidojot 592,2 milj. eiro. Izdevumu samazinājumu pamatā noteica kapitālo izdevumu, kā arī preču un pakalpojumu izdevumu sarukums.

Kapitālie izdevumi samazinājušies par 14,3 milj. eiro jeb 14,8% pret 2020. gada pirmo ceturksni, kas saistīts ar 2014.-2020. gada ES fondu īstenošanas cikla noslēgšanos, tajā pat laikā finanšu līdzekļi ES fondu 2021.-2027. gadam vēl nav pieejami, kas veido ārvalstu finanšu palīdzības izdevumu samazinājumu. Izdevumi pamatfunkcijām saglabājušies pagājušā gada līmenī turpinoties 2020. gadā apstiprināto investīciju projektu realizācijai pašvaldībām izmantojot aizņēmtās papildus limitu Covid-19 krīzes seku novēršanai. Paredzams ka kapitālo izdevumu apjoms turpmāk pieaugs pašvaldībām realizējot investīciju projektus, tajā skaitā augstas gatavības investīciju projektus, kas saistīti ar Covid-19 krīzes pārvarēšanu. Samazinājušies arī izdevumi precēm un pakalpojumiem. 2021. gada pirmajā ceturksnī tie veikti par 12,0 milj. eiro jeb 8,5% mazākā apmērā kā attiecīgajā periodā pērn. Kritums skaidrojams ar izdevumu samazinājumu elektroenerģijai, dažādām biroja precēm un inventāram, kā arī iestāžu sabiedrisko aktivitāšu īstenošanai.

Savukārt izdevumi atlīdzībai pieauguši par 12,5 milj. eiro jeb 4,6%, tostarp samaksa par papildus darbu augusi par 2,9 milj. eiro jeb 48%.

Arī sociāla rakstura maksājumu apjoms pieaudzis par 4,8 milj. eiro jeb 17,1%, kas skaidrojams ar tādu sociālo pakalpojumu izdevumu pieaugumu iedzīvotājiem kā samaksa par aprūpi mājās un sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūciju sniegtajiem pakalpojumiem.

	2020. gada I-III		2021. gada I-III		Nodokļi	
	izpilde, milj. eiro	izpilde, milj. eiro	2021./2020.g. izmaiņas, milj.eiro	2021./2020.g. izmaiņas, (%)		
Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi	2161,7	2155,7	-5,9	-0,3%		
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	693,2	603,8	-89,4	-12,9%		
<i>Valsts speciālajā budžetā</i>	669,6	583,0	-86,6	-12,9%		
<i>Valsts pamatbudžetā (1% veselībai)</i>	23,7	20,9	-2,8	-11,9%		
Pievienotās vērtības nodoklis	581,7	595,4	13,7	2,4%		
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	449,6	349,9	-99,6	-22,2%		
<i>Valsts pamatbudžetā</i>	87,6	6,3	-81,3	-92,8%		
<i>Pašvaldību pamatbudžetā</i>	362,0	343,6	-18,3	-5,1%		
Akcīzes nodoklis	241,6	239,1	-2,5	-1,1%		
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	32,8	44,9	12,1	36,8%		
Nekustamā īpašuma nodoklis	86,6	92,2	5,6	6,4%		
Nesadalītie ieņēmumi vienotajā nodokļu kontā		171,1				
<i>Informatīvi:</i>						
<i>Sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā</i>	149,3	136,6	-12,7	-8,5%		

Lai gan ekonomiskā aktivitāte Covid-19 mazināšanai noteikto ierobežojumu dēļ šā gada pirmajā ceturksnī bija zemāka nekā pirms gada, kopbudžetā nodokļu ieņēmumi janvārī-martā saņemti faktiski 2020. gada līmenī. Kopbudžetā nodokļu ieņēmumi janvārī-martā veido 2 155,7 milj. eiro, kas bija par 5,9 milj. eiro jeb 0,3% mazāk kā 2020. gada pirmajā ceturksnī. Turklāt pirmajā ceturksnī kopbudžeta nodokļu ieņēmumu plāns tika izpildīts par 103,2% un virsplāna ieņēmumi sasniedza 67,1 milj. eiro. Saņemtā IIN apmērs arī nodrošināja pašvaldībām likumā garantētās summas saņemšanu.

Jāņem vērā, ka pērn Covid-19 ietekme uz nodokļu ieņēmumiem bija jūtama no marta vidus, kamēr šogad viss pirmais ceturksnis bijis ārkārtas stāvokļa un būtisku ierobežojumu ietekmētās. Tas attiecīgi norāda uz to, ka uzņēmumi un sabiedrība kopumā ir spējuši pielāgoties situācijai. Turpmāk, ekonomikā atgūstoties un būtiski nepasliktinoties epidemioloģiskai situācijai, sagaidāms, ka nodokļu ieņēmumi pieaugs un gadā kopumā būs augstāki nekā 2020. gadā.

Dati par nodokļu ieņēmumiem nozaru dalījumā uzrāda, ka lielākais samazinājums bijis tieši Covid-19 izplatības mazināšanai noteikto ierobežojumu vistiešāk skartajās nozarēs – izmitināšanas un ēdināšanas, mākslas, atpūtas un izklaides nozarēs, arī tirdzniecības un transporta nozarēs. Savukārt lielākais ieņēmumu pieaugums bijis veselības un sociālās aprūpes, IT nozarēs, kā arī apstrādes rūpniecībā.

Nodokļu griezumā šā gada pirmajā ceturksnī lielākais pieaugums bijis ieņēmumos no pievienotās vērtības nodokļa, uzņēmumu ienākumu nodokļa un nekustamā īpašuma nodokļa. Turpretī zemāki kā 2020. gadā bijuši ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām (VSAOI).

IIN ieņēmumu zemāku apmēru ietekmēja nozīmīgais atmaksu apjoms šogad martā pēc iedzīvotāju ienākuma deklarāciju iesniegšanas, tāpat arī pieaugums ar nodokli neapliekamā ienākuma bāzē kā nodarbinātajiem, tā arī pensionāriem no šā gada 1.janvāra. Savukārt VSAOI sarukušas dēļ nodokļa likmes samazināšanas par 1 procentpunktu šogad, tāpat neliels samazinājums gada sākumā bijis arī nodarbināto algu fondam, par ko liecina Valsts ieņēmumu dienesta dati no iesniegtajām deklarācijām. Zemāku sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumu apmēru pret 2020. gadu noteica arī nesadalītā atlikuma veidošanās vienotajā kontā.

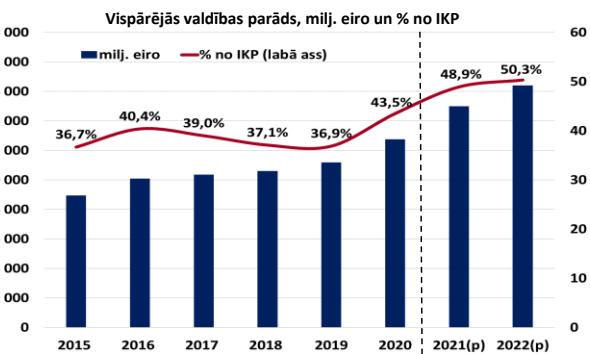
Detalizētu analīzi pa nodokļu veidiem šobrīd ierobežoti vienotā nodokļu kontā ieviešana ar šā gada 1. janvāri, jo daļa no iemaksātajiem līdzekļiem līdz mēneša beigām paliek uz attiecīgajiem nodokļiem nesadalīta. Tādējādi marta beigās vienotajā nodokļu kontā nesadalītā summa ir 171,1 milj. eiro. Šie nesadalītie nodokļu maksājumi uz attiecīgajiem nodokļiem un kopbudžeta līmeņiem tiks attiecināti turpmākajos mēnešos pēc to saistes ar attiecīgām deklarācijām.

Vispārējās valdības parāds

Atsaucoties uz Eurostat datiem, vispārējās valdības parāds 2020.gadā veidoja 43,5% no IKP. Ievērojams kāpums salīdzinājumā ar 2019. gadu skaidrojams ar būtisku aizņemšanās apjomu pieaugumu, ko ietekmēja Covid-19 uzliesmojuma seku mazināšanai nepieciešamais finansējums. Valsts kase prognozē, ka vispārējās valdības parāds 2021. gadā pieaugs līdz 48,9% no IKP un 50,3% no IKP 2022. gadā.

2021. gada 19. martā, starptautiskā kredītreitingu aģentūra Fitch Ratings apstiprināja Latvijas kredītreitingu 'A-' līmeni, saglabājot stabili kredītreitings nākotnes novērtējumu. Latvijas kredītreitings saglabāšanu 'A-' līmeni aģentūra pamato ar valdības īstenotās politikas ietvaru, Latvijas dalības Eiropas Savienībā un eirozonā, kā arī salīdzinājumā ar citām līdzīga kredītreitings līmeņa valstīm zemo valsts parāda līmeni.

Šā gada martā Valsts kase emitēja 10 gadu obligācijas, piesaistot finansējumu 1,250 miljrd. eiro apmērā. Tas ir pirmais aizņēmums starptautiskajos finanšu tirgos nepieciešamā finansējuma piesaistei 2021. gadā. Aizņēmums paredzēts resursu pieejamības nodrošināšanai Covid-19 uzliesmojuma ietekmes mazināšanas pasākumu finansēšanai un ekonomikas atbalstam, kā arī pārējo budžeta vajadzību finansēšanai un valsts parāda saistību izpildei.

Pēc Eiropas kontu sistēmas (EKS) metodoloģijas

Dati: Valsts kase, Eurostat, Finanšu ministrija, Latvijas Stabilitātes programma 2021.-2024. gadam